

Gebed in de publieke ruimte - 13 okt. 2015 – Confess. Ver. Regio Utrecht, Het Gooi, Vechtstreek

Hoe functioneert gebed in de publieke ruimte? Waar zit onze verlegenheid, want die kom je maar al te vaak tegen. Kan het Onze Vader in dit alles een rol spelen?

Ik begin niet in de publieke ruimte, maar in mijn achtertuin.

Zondag 2015, een echtpaar op bezoek die we eens in de zoveel spreken. Hij is van origine een rasechte Amsterdammer, zij een gesecculariseerd katholiek.

Ik was net voorgegaan, dienst over Paulus. Ik vertelde er iets over, omdat ze er naar vroegen.

Saulus als de eerste Syriëganger, die op weg naar Damascus het licht ziet. Dat verhaal over de bekering van Saulus geeft mij hoop voor jihadisten..... Dat brengt mij tot gebed voor jihadisten. Voor IS(IS). Voor strijders van Boko Haram die niets liever doen dan christenen en andere niet-moslims vermoorden.

Laat nou net hun zoon als F16-straaljagerpiloot boven Irak vliegen, om stellingen van IS te bombarderen...

Moeder vond het maar niks....

Een paar uur laten eten we samen.

Ik had vooraf nog aan mijn Willy gevraagd: "Hoe gaan we straks de maaltijd openen?"

Gewoon met gebed, we doen maar gewoon alsof we thuis zijn ..

Een dankgebed voor de maaltijd. Hardop. Ik leg het vooraf even uit, dat we dat altijd zo doen.

Met ons gesprekje van een paar uur daarvoor in gedachten, over IS en hun zoon die daar rondvliegt, verwoord ik in mijn gebed iets van ons verlangen naar een nieuwe wereld.

N.a.v. dat gebed ontstaat er een klein gesprekje.... Het is niet veel, maar in het Evangelie begint het ook met een mosterdzaadje.

Maar, dit is nog het privé-domein, een achtertuin in het centrum van Ermelo

Soms eet je in een openbare ruimte, een restaurant of .....

Dan ben ik altijd wel een moment stil. Niet al te zichtbaar, daar gaat het me niet om. Maar ook niet onzichtbaar, ik hoef me nergens voor te schamen.

Op zo'n moment bid ik soms ook om een zegen voor het eten van de mensen om me heen, die de maaltijd niet openen met een gebed. Gewoon omdat ze dat niet nodig vinden of omdat ze niet gelovig zijn.

Net als René Paas, tot 2009 voorzitter van het CNV. Die zei ooit: "Ik krijg in een gezelschap nogal eens de vraag of er iemand behoefte heeft aan een ogenblik stilte. Dan bid ik plaatsvervangend voor anderen".

Diezelfde René Paas zei - dat is al weer een paar jaar geleden, in een consultatie van de Raad van Kerken en de Evangelische Alliantie (tegenwoordig MissieNederland) over het effect van het gebed, en zijdelings ook over de ruimte voor het gebed in het publieke leven:

"Je bent volledig mens. Je kunt daarom het gebed niet beperken tot het privé-domein. Je manifesteert je daarmee ook in de samenleving."

Met andere woorden: je kunt in de samenleving je geloof niet thuis laten.

Dus ook niet het feit dat je af en toe bidt. Dat je praat met je Vader in de hemel. Of werkoverleg hebt met de Schepper van het leven.

Gebed/geloof in publieke domein. Het hangt wel in de lucht.

Als je googelt, kom je een rapport tegen over *Geloven in het publieke domein*, van meer dan 500 pagina's. Van de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid.

Of je komt het nodige tegen over de 'religiëstress' – zo noemen we dat - die waarneembaar is in onze samenleving. Een hypergevoeligheid voor alles wat zweemt naar religie.

- de Amsterdamse gemeenteraad die het bijna voor elkaar kreeg dat alle subsidies van religieuze (lees: christelijke) welzijnsorganisaties werd ingetrokken.....

- Recent in Den Haag, zomer 2015 - Atletes in Action die kinderen in de zomerweken vermaken en daarbij spelenderwijs iets van hun christelijke inspiratie delen.... Iemand in de gemeenteraad ging er vragen over stellen. Een van de reacties: Waarom komen moslims niet gewoon met een alternatief programma?

2. Er is één gebed dat al 20 eeuwen dagelijks klinkt, vaak meermalen per dag, en in veel verschillende contexten. Aan tafel, rondom de maaltijd. In een kerkdienst. Bij een uitvaart. Of een trouwdienst.

Het Onze Vader als het meest gebeden gebed.

En misschien ook wel het meest verwaarloosde, achteloos opgezegd.

Let wel: het is Onze Vader, niet 'mijn' Vader.

Vanaf het allereerste begin af bedoeld als gemeenschappelijk gebed, als het gebed van de gemeenschap!

Het wordt dan ook minstens even vaak in de gemeenschap gebeden – in ieder geval in de zondagse eredienst – als in de binnenkamer.

Het is ónze Vader.

Dat schuurt met het individualisme van onze samenleving, waarin ieder zijn eigen religie samen kan stellen met wat er klaar ligt aan de vele buffetten met religiositeit.

Onze Vader.

Dat sluit ook helemaal aan bij de gebedstraditie in het Jodendom.

Joodse gebeden drukken in de meeste gevallen verbondenheid met de gemeenschap uit en worden ook bij voorkeur in de gemeenschap gebeden, samen met de gemeenschap.¹

In het rabbijnse Jodendom is het zeker niet ongebruikelijk om thuis te bidden, maar er wordt duidelijk een meerwaarde verbonden aan het gemeenschappelijk gebed, het gebed van de gemeenschap, en dan vooral in de synagoge.

Ik citeer nu Marcus van Loopik, in zijn boek *Balk en splinter*, over Jezus en zijn Bergrede:

“De rabbijnen benadrukken met klem dat het gezamenlijk gebed (in het gebedshuis) de voorkeur verdient. Er is meer kans dat God het gemeenschappelijke gebed verhoort dan een gebed in afzondering uitgesproken. Met het gemeenschappelijke gebed is het als het ware alsof je de Koning der koningen een schaal vol met fruit aanbiedt. Het Opperwezen zal aan een vlekje op een enkele vrucht geen aandacht schenken. Zijn waardering ervaart Hij bij de aanblik van het geheel. Het gebed van de enkeling wordt zodoende gedragen door het gebed van de gemeenschap, als een enkele bloem in een struik met meerdere bloemen.”

Wie het Achttingegebed leest, of bidt (ik bid er regelmatig specifieke bedes uit), komt dat al gelijk op het spoor:

Bede 1.

Gezegend Gij, Heer *onze* God

en God van *onze* vadersen,

God van Abraham, God van Izak en God van Jakob.

Grote, machtige en ontzagwekkende God, allerhoogste God, etc.

Daarom is het op zijn minst opvallend dat ook Jezus ons het *Onze Vader* heeft geleerd, dus ook bedoeld als gebed van de gemeenschap.

---

¹ Marcus van Loopik, *Balk en splinter*, pag. 220-221, en citaat op pag. 222. Zie ook sommige psalmen: hoe het 'ik' van de bidder en het 'wij' van de gemeenschap zich soms binnen een en dezelfde psalm afwisselen.

Overigens lees ik achteraf in *Soteria* 3-2015, pag. 17 het volgende: ‘Voor de verwoesting van de tempel in het jaar 70 was gemeenschappelijk gebed op regelmatige basis vrij uitzonderlijk. Het werd alleen gepraktiseerd door de Qumransekte, de Essenen en de Therapeuten.’

En dat zegt Jezus net nadat Hij heeft gezegd dat je niet moet bidden als de schijnheiligen, op de hoek van de straat, om door de mensen gezien te worden. En dat je in je binnenkamer moet terugtrekken, als je wilt bidden ....²

Ook qua inhoud is het Onze Vader een gebed dat menig Jood onbekommerd kan meebidden. Zo zei David Flusser dat, een joods Bijbelgeleerde. Die vertelde ooit dat hij als kind op de lagere school in Bohemen dagelijks staande het Onze Vader bad en dat hij dat onbekommerd kon doen.

Het sloot goed aan bij zijn joodse godsdienstige opvoeding.

En dat het gebed van de gemeenschap in het Nieuwe Testament van groot belang is, een bepaalde meerwaarde heeft, blijkt ook het woord van Jezus in Matteüs 18:20

19 Ik verzeker jullie: als twee van jullie hier op aarde eensgezind om iets vragen, wat het ook is, dan zal mijn Vader in de hemel het voor hen laten gebeuren.

20 Want waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden.'

Reacties na mijn lezing: kun je het gebed van de gemeenschap en het individuele gebed zo tegen elkaar uitspelen? Ik denk achteraf dat het anders ligt: het gemeenschappelijke gebed en het gebed in de binnenkamer hebben wederzijds een meerwaarde ten opzichte van elkaar.)

3. Gebed/geloof in het publieke domein.

Dat begint met gebed **vóór het publieke domein**.

Ook dat kan zowel in de binnenkamer van de gelovige, alleen, of met anderen samen.

Bijv. in een gebedsgroep, want een gebedsgroep bid je met elkaar.

Een gebedsgroep in een kerk is a.h.w. de binnenkamer van de gemeente, van de kerk.

En een gebedsgroep voor de stad of het dorp waar je woont, zou je de binnenkamer van het lichaam van Christus in je eigen woonplaats kunnen noemen.

De meeste steden hebben wel een stadsgebed. Een of meerdere groepen die voor het welzijn van de stad bidden. Of een dorpsgebed.

Wat zegt de HERE God door de profeet Jeremia tegen het volk Israël, als dat in ballingschap is, in Babel, ver van huis, geografisch en vooral geestelijk, want de tempel van Jeruzalem ligt in puin:

"Bid tot de HEER voor de stad waarheen Ik jullie weggevoerd heb en zet je in voor haar bloei, want de bloei van de stad is ook jullie bloei." (Jer. 29:7)

In haar vrede is ook jullie vrede gelegen.....

In Ermelo hebben we daarom een rijk geschakeerd Interkerkelijk Gebed, met vier gebedsgroepen, waarbij ook politici regelmatig onderwerpen van voorbede en dank aanleveren. Of zij participeren bij een gebedssamenkomst, op de avond voor de verkiezingen.

- Zie bijlages: gebeden voor overheden en verkiezingen
- Zie bijlages: gebeden rondom seksualisering van onze samenleving.

Gebed in het publieke domein begint met gebed **vóór het publieke domein**.

Omdat we verlangen dat het *"Uw naam worde geheiligd - Uw Koninkrijk kome - Uw wil geschiede"* meer in onze samenleving zichtbaar wordt.

4. Naast het gebed vóór het publieke domein, is er ook **het gebed in het publieke domein**.

Moslams zijn daar stukken onbekommerder in dan wij.

---

² Marcus van Loopik, *Balk en splinter*, pag. 220-221: "Wie bidt, is als een onbeduidend onderdaan die treedt voor de troon van de Heilige Koning."

Die vragen zonder schroom om een moment om te bidden, zodat ze vijf keer per dag de *salat* verrichten, hun gebed tot Allah, op tijdstippen die vastliggen.³

Dat vertelde ds. G.S. me. Die liep binnen bij zijn Marokkaanse kapper. En was de enige klant op dat moment. Hij vroeg of ds. S. het erg vond om even te wachten. Het was Ramadan en het was net tijd voor gebed. Natuurlijk was dat goed, en daarna kregen ze een mooi gesprek over de waarde van gebed.

Zo'n kapper is gewoon open over het feit dat hij wil bidden. Dat het daar tijd voor is.

Dat heeft niks met de huichelarij te maken waar Jezus zich tegen verzet, omdat het in het Evangelie om mensen uit de Farizeese groeperingen gaat die bij voorkeur bidden om door iedereen gezien te worden. Dit heeft in het geval van die Marokkaanse kapper met onbekommerdheid te maken.

Je bent mens én je bent gelovige. Dat hoef je niet achter je te laten op de werkvloer.

Je hoeft daar niet geheimzinnig over te doen.

Er is geen enkele reden om je geloof en je gebed te beperken tot je privé-domein, tot je binnenkamer.

De God van de Bijbel wil Koning zijn over héél onze leven en over héél onze samenleving.

5. Ik ga een paar praktisch voorbeelden geven, over gebed in het publieke domein:

1e. het **bedrijfsgebed**. Met een gelijknamige website.

Christenen die samen bidden op hun bedrijf, in de lunchpauze bijvoorbeeld. Of bij een overheidsinstelling. Maarten Pijnacker Hordijk is werkzaam bij ProRail en is ook coördinator van bedrijfsbidstonden. Hij kan je vertellen dat er heel wat christenen meedoen met zo'n bedrijfsgebed. Dat gebed gaat in de regel over de situaties binnen het bedrijf. Op de website vind je honderden bedrijven of overheidsinstellingen (184 per 2011), waar christenen samen bidden.

Ook een themazondag op 8 november a.s., "Christen-zijn op je werk".

Mooi als daar aandacht voor komt, in kerken en gemeentes.

Nog te vaak gaat het in de kerk – denk ik – over de kerk en te weinig over het werk.

Kerkmensen zijn 90% van hun tijd werkmensen, zeker als je vrijwilligerswerk meerekent.

Vgl. www.christenzijnopjewerk.nl en www.gelovenopmaandag.nl

2^e. Een **chatgebed**

Gebed met hulp van de social media. Het chatgebed is ingezet als *geestelijke voorbereiding* op de Katholieke Jongerendag in 2008 en werd georganiseerd door Jong Katholiek.

Een digitale gebedsbijeenkomst o.l.v. Monseigneur De Jong.

Ik licht er een paar van de spelregels uit:

- "Bidden is spreken met God. Ook bij dit chatgebed is het belangrijker dat je met/tegen God spreekt dan met elkaar. Het is niet mogelijk om elke gedachte die je tijdens het chatgebed krijgt in te typen: als je in je hoofd bidt en geen kans krijgt om je gebeden in te typen is dat dus geen probleem."

- "Tijdens het chatgebed geeft Mgr. De Jong je enkele keren de ruimte om een gebed in te typen. Hij zal aangeven wanneer dat zo is, probeer dus om hem niet te onderbreken als hij aan het voorbidden is."⁴

³ Salat komt niet geheel overeen met de westerse betekenis van het woord gebed. De salat is bedoeld om God te eren en te danken, www.wikipedia.nl.

⁴ Van de site <http://www.jongkatholiek.nl/nieuws/?id=1686> :

"Vanavond om half 9 is het zover, het KJD-chatgebed op de Jong Katholiek chat. Monseigneur De Jong zal de digitale gebedsbijeenkomst leiden. Om alles soepel te laten verlopen hier een paar aandachtspuntjes:

- Zorg dat je op tijd in de chat bent! Op die manier wordt het gebed zo min mogelijk verstoord. Als je niet op tijd bent, ben je nog steeds van harte welkom, maar kom dan wel 'zachtjes' binnen.

- Bidden is spreken met God. Ook bij dit chatgebed is het belangrijker dat je met/tegen God spreekt dan met elkaar. Het is niet mogelijk om elke gedachte die je tijdens het chatgebed krijgt in te typen: als je in je hoofd bidt en geen kans krijgt om je gebeden in te typen is dat dus geen probleem.

Interactief, via de social media.

3^e. Andere voorbeelden van gebed 'buiten de deur', in de publieke ruimte:

- Op **scholen** wordt er gebeden door moeders en vast ook door een verdwaalde vader (met name op de basisscholen). Interkerkelijk, want kerkmuren bestaan dan niet meer.
- Het gebeurt ook door leerlingen op middelbare scholen.
- Om nog maar niet te spreken van **gebedshuizen**, **prayerstations** en **gebedswinkels**, waar gelovigen op verzoek bidden voor mensen die daar prijs op stellen. (zie *Handboek voor Gebed*, hst. 10, "Ontwikkelingen rond gebed in de 21^e eeuw")

Dit heeft zeker ook te maken met christenen en een kerk die zoeken hoe ze missionair kunnen zijn, en hun lamp niet onder de korenmaat willen laten staan.

4^e. Een **gebedswandeling**: dat kun je alleen doen, maar ook met anderen samen.

Als je wandelt, bid je anders. Je ziet dingen die je niet ziet als je vanuit je stoel thuis bidt.

Je loopt langs het gemeentehuis en dat brengt je op gedachten en tot een gebed.

Je loopt langs een basisschool, een van de vele gezondheidscentra in je stad of dorp, of langs een van de vele locaties van Ermelose psychiatrie, en je komt tot een gebed.

Of gebedswandeling op het ritme van het Jezus-gebed:

JE – ZUS – CHRIS – TUS – ZOON – VAN – GOD – ONT – FERM – U – O- VER - ONS

Een variant op: "*Uw Koninkrijk kome*".

5^e. Of je bidt het **zwerfvuilgebed**, ik doe dat zelf met regelmaat.

En elke keer dat je bukt (een geestelijke oefening!) en zwerfvuil opraaft, roep je - hardop of in gedachten - "Kyrie eleison", omdat we zo achteloos met afval omgaan.

Je kunt er een missionaire actie van maken. Met een t-shirt met daarop de tekst:

"Omdat een Ander mijn vuil heeft opgeruimd".

6^e. Ik denk ook aan het **ambtsgebed**, o.a. in gemeenteraadsvergaderingen.

Ook dat mag in het kader staan van het "*Uw Koninkrijk kome*"

Maar het staat onder druk. Wordt her en der afgeschaft, ook in de Biblebelt (in Ermelo is die discussie er ook geweest). Ik denk ook dat onze multireligieuze samenleving ons op dit punt voor nieuwe vragen stelt.

Die discussie is er natuurlijk ook geweest rondom **de bede bij de troonrede**.

Die is onderwerp geweest van het publieke debat, en is er gaandeweg weinig tot niets van overgebleven.⁵

-
- Tijdens het chatgebed geeft Mgr. De Jong je enkele keren de ruimte om een gebed in te typen. Hij zal aangeven wanneer dat zo is, probeer dus om hem niet te onderbreken als hij aan het voorbidden is.
  - Wanneer mgr. De Jong na jullie intenties door wil gaan naar het volgende onderdeel zal hij afsluiten met gebed, en dit beëindigen met de woorden: 'Door Christus, onze Heer, AMEN'.
  - Houd je intenties kort, zodat iedereen de kans en ruimte heeft om zijn of haar gebedspunten in te brengen.
  - Dit spreekt eigenlijk voor zich, maar wees respectvol naar mensen die iets persoonlijks delen.
  - Mocht de chat om technische redenen vast lopen dan kun je inloggen op <http://elicit.netone.nl/jkchat.html> daar zullen we het gebed dan voortzetten.
- Wij van Jong Katholiek wensen jullie een gezegende avond.

⁵ In 2002, onder verantwoordelijkheid van CDA-premier Jan Peter Balkenende, keerde de bede terug aan het eind van de troonrede: "Moge u vanuit uw persoonlijke overtuiging inspiratie en kracht vinden voor uw verantwoordelijke werk. Ik wens u daarbij Gods zegen toe." In de tijd van de paarse kabinetten (1994-2002) kwam deze in de troonrede niet voor, en sloot de

Er is ook aarzeling bij sommige gelovige politici bij de troonbede geweest, zoals die er ook kan zijn bij het afleggen van de eed. 'Gij zult de naam des Heren niet ijdel gebruiken', leert ons het derde gebod. Zoals menig christen het gebed ervaart als vooral iets voor de binnenkamer of voor de eredienst, of de gemeente zoals die doordeweeks samenkomt in kringen en groepen. Gebed in het publieke domein, dat zijn we toch niet zo gewend.

Toch is er ruim 10 jaar geleden een jaarlijkse Kroonbede-viering in Den Haag voor in de plaats gekomen. Een moment van gebed, o.a. samen met Haagse politici om te bidden voor de start van het nieuwe parlementaire jaar.

7^e. Gebedsactie **Wereldwijde voorbede**, 26 september Malieveld

Zaterdag 26 september op het Malieveld in Den Haag. In misschien wel 70 verschillende talen (een variant op Pinksteren!) hebben de volgende drie gebeden geklonken, voor vervolgte christenen + een gebed voor de overheden / gezagsdragers:

1. Het Onze Vader
2. Vanuit 1 Timoteüs 2:1-2, de oproep van Paulus om te bidden voor de overheid:
"Vader in de hemel, wij bidden voor iedere gezagsdrager wereldwijd, dat U hun harten aanraakt zodat uw volk, Gods volk, in vrede, rust en naar uw wil mag leven."
3. De woorden waarmee Jezus aan het kruis stierf en voor zijn vijanden bad (Lucas 23:34)
"Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen."

De oproep vanaf maart j.l. om dagelijks het Onze Vader te bidden

Mooi voorbeeld van gebed in het publieke domein ....

In het verlengde van het *"Gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren"*⁶

1. Nog een paar andere dingen.

Enkele gedachtespinsels, of van wat er afgelopen jaren langs is gekomen.

a. Dominees die boordjes dragen – om herkenbaar te zijn ..

Tenslotte zijn priesters en orthodoxe Joden dat ook.

Een discussie in 2014, n.a.v. Predikantendag waar boordjes werden verkocht of aangeboden.

En n.a.v. een suggestie in het boekje *100 Tips & Stops voor de missionaire gemeente* (wat je vandaag al kunt doen én laten om missionair te zijn) van onze landelijke Protestantse Kerk.

Protestantse predikanten: "we willen herkenbaar zijn....." Rob Visser bij voorbeeld, missionair pionier op IJburg, Amsterdam. Die liep er tegenaan dat hij predikant was in Apeldoorn toen Karst Tates in 2009 een aanslag op het koninklijk huis wilde plegen en met zijn auto het publiek in reed. Rob Visser was in de dagen erna present met zijn kerk. Maar hij was niet herkenbaar als predikant, en dat schuurde.

Een reactie uit RK - kring, van een priester: "Straks moet ik nog gaan uitleggen dat ik geen dominee ben..."⁷

Koningin de troonrede af met "Van harte spreek ik de wens uit dat u uw verantwoordelijke taken met toewijding en grote inzet zult vervullen, in het vertrouwen dat velen met mij u wijsheid toewensen en om zegen voor u bidden."

De bede is in het verleden regelmatig aangepast of weggelaten, en is onderwerp geweest van politiek debat. Met de bede uit 2002 gebeurde dit eveneens. Omdat sommigen vonden dat te direct Gods zegen werd toegewenst, wordt sinds 2003 weer een andere variant uitgesproken, namelijk: "U mag zich daarbij gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden.", Bron: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Troonrede>

⁶ Marcus van Loopik, *Balk en splinter*, pag. 239: "Het concept 'vergeving' staat centraal binnen rabbijnse ideeën over intermenselijke relaties. Zonder vergoeding kan een samenleving niet vruchtbaar functioneren."

⁷ <http://www.katholiek.nl/actueel/protestants-priesterboordje-lokt-discussie-uit/>

b. Moeten we de kerkklokken eigenlijk wel (blijven) luiden?

Van mij mag het, maar dan moet er evenveel ruimte komen voor 'the call of the minaret' (gebedsoproep vanuit moskee). Gelijke monniken, gelijke kappen !

Ook straks op de Veluwe, want in Harderwijk staat een moskee.

Ook hier stelt de multireligieuze samenleving ons voor nieuwe vragen.

Ik denk hier aan het "*leid ons niet in verzoeking*"- de verzoeking om ons te beroepen om de christelijke traditie en verworven rechten.

c. Tot slot: hoe zichtbaar mag het aan zijn houding zijn dat een christen bidt?

Bij het bidden zijn er in de Bijbel verschillende houdingen mogelijk⁸:

- staan (Gen. 20:22,23; Luc. 18:11,13);
- knielen (1 Kon. 8:54; Ef. 3:14);
- zich languit op de grond werpen (Joz. 5:14; Op. 3:9);
- de ogen opheffen naar de hemel (Ps. 123:1; Joh. 17:1); of juist niet (Ezra 9:6; Luc.18:13).
- de handen opheffen of uitspreiden naar de hemel (1 Kon. 8:54; 1 Tim. 2:8) of in de richting van Jeruzalem (1 Kon. 8:44; Dan. 6:11);
- met diep op de borst gebogen hoofd (Ps. 35:13);
- met het hoofd tussen de knieën (1 Kon. 18:42);
- zijn stem verheffen (Hand. 4:24);
- met handoplegging (Hand. 8:15-17);
- met bedekt of onbedekt hoofd (1 Kor. 11:2-16).

God wil gediend worden in en met het lichaam dat Hij geschapen heeft.

Daarom dient onze lichaamshouding er wel degelijk toe. Die dient in overeenstemming te zijn met een innerlijke houding van eerbied en ontzag. In een kerkdienst ga ik er altijd voor zitten: benen niet over elkaar, maar naast elkaar, rug recht. Het doet ertoe hoe je zit.

Bovengenoemde lichaamshoudingen in de Bijbel drukken allemaal iets anders uit: dienstvaardigheid, onderwerping, afhankelijkheid, overgave, verwachting.

Wij kennen vooral de gebedshouding van ogen sluiten en handen vouwen ('handjes samen, ogen dicht')

Dat is goed voor de concentratie en drukt afhankelijkheid uit. Maar in de Bijbel komt het niet voor.

In de Vroege Kerk bidden de gelovigen, volgens Tertullianus en Origenes, in navolging van Jezus met de ogen open en naar de hemel gericht. Dit is de oude gebedshouding.

'Het bidden met de ogen gesloten duikt in de Middeleeuwen op, voor het eerst in de Byzantijnse traditie waar het gebed van het hart zich ontwikkelt: met gesloten ogen en met aandacht geconcentreerd op het hart of bij sommige auteurs op de navel. Dit wordt uitgewerkt in de kloosterstroming van het *hesychasme* (*hesuchia*: rust) als het gebed van rust, beginnend bij Johannes Climacus in de zevende eeuw en met een hoogtepunt bij Gregorius Palamas in de veertiende eeuw.

Deze gebedshouding vertoont overeenkomst met oosterse meditatiehoudingen. De voor de hand liggende verklaring is die van het streven naar concentratie: het sluiten van de ogen voorkomt afleiding door uiterlijke zaken en bevordert de inkeer in het eigen innerlijk. De praktijken van gebed en meditatie gaan dan door elkaar heen lopen, terwijl het om verschillende handelingen gaat'.

'Gevouwen handen als gebedshouding – de vingers verstrengeld of gestrekt tegen elkaar – komt uit de Germaanse en de Keltische cultuur. Het was het gebaar waarmee de vazal zijn heer naderde. Daarmee betuigde hij zijn onderwerping en trouw; in ruil daarvoor gaf de heer hem een stuk grond in gebruik en garanties voor zijn veiligheid'.⁹

⁸ Zie hierover *Handboek voor Gebed - Bezinning en Handreiking voor de praktijk*, hst 1:

⁹ W. Houtman, 'Handen samen, ogen dicht', in: *Nederlands Dagblad*, 22 september 2006; www.nd.nl.

GEBEDEN VOOR OVERHEID en VERKIEZINGEN

BIJ VERKIEZINGEN

Almachtige God,
Gij zijt de bron van wijsheid en recht.
Geleid allen die geroepen worden
om vertegenwoordigers van ons volk te kiezen:
dat zij hun stem mogen uitbrengen
met eerlijk besef van verantwoordelijkheid.
Geef aan hen die worden gekozen
de geest van wijsheid en verstand,
dat zij voorwaarden mogen scheppen
voor een goed en eerlijk leven
voor allen die in dit land wonen.
Door Jezus Christus, onze Heer. Amen.

(uit *Dienstboek, een proeve – Schrift – Maaltijd – Gebed*, uitgave van Protestantse Kerk in Nederland, Zoetermeer 1998, pag. 799)

VOOR OVERHEDEN EN MACHTIGEN

1. O Heer Jezus,
voor machtige mensen op aarde bidden wij,
zegen allen die uw vrede stichten,
die de muren van haat omver halen
en breng ons bijeen
met de open armen van uw kruis,
zodat alle volkeren van de wereld
gelukkig kunnen samenleven. Amen.

2. God, bron van gerechtigheid,
zegen allen die macht en verantwoordelijkheid dragen
in ons land,
dat zij hun ambt uitoefenen
in wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid,
dat zij ons volk getrouw dienen
en het welzijn van allen bevorderen.
Door Jezus Christus, onze Heer. Amen.

(uit *Dienstboek, een proeve – Schrift – Maaltijd – Gebed*, uitgave van Protestantse Kerk in Nederland, Zoetermeer 1998, pag. 798-799)

VOOR DE LEIDERS VAN DE VOLKEN

O God, vandaag wil ik de wereldleiders bij U brengen – koningen, koninginnen, presidenten, minister-presidenten – alle mensen die in hun land de hoogste positie bekleden.

Ik sta soms zo snel klaar met mijn kritiek, Heer.

Help me om eerst te bedenken wat ik zelf zou doen, als ik in hun schoenen stond.

Ik heb het voordeel dat ik over de meeste politieke kwesties geen oordeel hoeft te vormen; ik kan me afzijdig houden en hoeft geen standpunt in te nemen. En ook al heb ik een mening, dan heeft die weinig invloed op de uiteindelijke gang van zaken. Met de wereldleiders ligt dat anders. In zoverre ze werkelijk leiding geven moeten ze beslissingen nemen, ook al zijn die niet zo goed.

Help deze leiders, o God, op het moment dat ze een beslissing moeten nemen.

Zorg ervoor dat er mensen om hen heen staan om wijze raad te geven.

Zorg er alstublieft voor dat elke leider zijn goede eigenschappen steeds verder zal ontwikkelen.

En neem al hun verkeerde bedoelingen weg; laat er niets van overblijven.

Heer, ik weet dat vele – misschien wel de meeste – wereldleiders U niet kennen en U ook niet zoeken. Maar U zoekt hen wel! Laat hen zien hoe goed het is om rechtvaardige beslissingen te nemen.

En geef hen een groot plichtsbesef, opdat ze ook een weloverwogen beslissing zullen nemen over dingen die hen niet persoonlijk raken. Als ze het licht hebben gezien, geef hen dan de moed om in het licht te wandelen. Amen.

(uit Richard Foster, *Gebeden uit het hart*, pag. 120)

VOOR HEN DIE DE WERELD MOOIER MAKEN

O Heer, U vervult heel de aarde met Uw liefde en genade.

U wilt niet dat er ook maar één van Uw kinderen verloren gaat.

Daarom vragen wij U vandaag een zegen voor iedereen die zich ervoor inzet om de wereld mooier te maken.

O God, wij bidden in het bijzonder

- voor hen die opkomen voor de waarheid;
- voor hen die zich inzetten voor een goede en rechtvaardige wetgeving;
- voor hen die proberen vrede te stichten;
- voor hen die zieken verzorgen;
- voor hen die de situatie van de armen verbeteren;
- voor hen die op zoek gaan naar wie verloren is;
- voor hen die de eenheid in Uw Heilige Kerk proberen te herstellen;
- voor hen die het evangelie verkondigen;
- voor hen die in verre landen van Christus getuigen;
- voor hen die lijden ter wille van de gerechtigheid.

Verbreek de macht van het kwaad, o Heer.

Verijdel alle plannen die gemaakt zijn uit eigenbelang en die tegen Uw wil ingaan.

Steun alle initiatieven die voortkomen uit de Geest van Christus en uitgevoerd worden om zijn gezegende naam te verhogen. Amen.

(een verkorte versie van het gebed van John Baillie, uit Richard Foster, *Gebeden uit het hart*, pag. 119)

VOORBEDE VOOR DE OVERHEID

God boven alle machten,
in de naam van uw Zoon – als een knecht was Hij onze Heer
en koninklijk was Hij ons van dienst – bidden wij U voor allen die geroepen zijn
om als onze overheid
uw mensen te dienen en uw recht hoog te houden.

Voor onze koning Willem-Alexander en koningin Maxima bidden wij U:
laat het woord van uw gratie hen beiden blijvend inspireren
en maak zo zijn koningschap tot een bescheiden teken
van de heerschappij van uw Vredevorst.

Voor onze ministers bidden wij U:
geef dat ze hun naam waar maken als dienaars van mensen,
dat ze hun macht vóór alles gebruiken
ten dienste van hen die machteloos zijn,
dat ze zich onderscheiden door visie en durf.

Voor onze volksvertegenwoordiging bidden wij U:
laat bezorgdheid om uw wijde wereld
zwaarder wegen dan de enge zorgen
van partijbelangen en posities,
laat gerechtigheid en waarheid
meer in tel zijn dan stemmenwinst.

Voor alle politici bidden wij U:
bewaar hen ervoor dat ze zich verliezen aan hun bedrijf
en houd ons af van oordelen
die onrechtvaardig zijn en onbarmhartig.

Voor ons allen bidden wij U:
laat moedeloosheid niet de overhand krijgen
en ons verhinderen gebruik te maken
van de mogelijkheden die wij bezitten
als stemhebbende mensen,
laat eigenbelang ons niet zo beheersen
dat we de ogen gesloten houden
voor de wereld om ons heen
en de toekomst voor ons uit.

Voor heel uw wereld bidden wij U:
wil niet toestaan, o God, dat uw goede aarde zo geteisterd wordt,
wakker de wil tot vrede aan bij hen die belast zijn
met de grote verantwoordelijkheden
en bij ons kleine mensen
die denken geen gewicht te hebben,
versterk de weerzin en de weerstand
tegen het onmenselijke geweld,
tegen de onduldbare onderdrukking,
tegen het onrecht dat we laten bestaan,
tegen de ellende die we elkaar aandoen,
geef de mensen nieuwe hoop
en zegen ze met vindingrijkheid en volharding. Amen.

GEBED OVER RELATIES EN SEKSUALITEIT

Verootmoediging en voorbede

naar aanleiding van Nehemia 1:5-10

*“Of weet u niet dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest,
die in u woont en die u ontvangen hebt van God, en weet u niet dat u niet van uzelf bent?
U bent gekocht en betaald, dus bewijs God eer met uw lichaam.”
(1 Korintiërs 6:19-20)*

Heer onze God,

Wij erkennen dat U de Schepper bent van al wat leeft. Wat U maakte was zeer goed.

U hebt ons als man en vrouw naar Uw beeld geschapen en het prachtige geschenk van seksualiteit gegeven. Ons lichaam hebt U gegeven als een tempel van de Heilige Geest.

Als weerspiegeling van de relatie van Vader, Zoon en Geest mogen wij leven in verbondenheid met elkaar, waarbij we als mannen en vrouwen elkaar eren en respecteren.

Wij belijden dat wij als **persoon, als gemeente van Christus** en **als maatschappij** ernstig tekort zijn geschoten om Uw geboden omtrent seksualiteit en relaties na te leven, en dat we nagelaten hebben om op te komen voor herstel van bijbelse principes over seksualiteit en relaties.

Als mannen en vrouwen belijden wij dat wij op onszelf gericht geweest zijn voor de vervulling van onze behoeften, ook buiten de grenzen van het door U gegeven huwelijk, en dat we de ander vaak als lustobject hebben gezien.

Als gemeente van Christus belijden wij dat we te weinig hebben laten zien hoe geweldig mooi het geschenk van seksualiteit is, en dat we seksualiteit en relaties vooral op een wettische manier hebben benaderd. We hebben nagelaten om door onderwijs en het voorleven van relaties een model te geven voor wat U daarmee bedoeld heeft. We belijden dat de kerk op veel plaatsen onveilig is, door misbruik van macht en zelfs seksueel misbruik.

Wij belijden dat onze Nederlandse samenleving voorop loopt in de wereld bij veel vormen van seksualiteit en relaties buiten de grenzen van het bijbelse huwelijk. Wij hebben het nagelaten om onze stem te verheffen tegen de leugens over seksualiteit, relaties en schoonheidsidealen in de wereld van de media, reclame en entertainment. Wij zijn niet opgestaan tegen de nieuwe vormen van slavernij in de seksindustrie en tegen het misbruik van kinderen, vrouwen en mannen.

Wij hebben berouw over deze zonden, we belijden deze vol schaamte aan U en vragen om Uw genade en vergeving. Wilt U ons door Uw Geest **vernieuwen en veranderen**, zodat we - als in de dagen van Nehemia - de muren gaan herstellen in ons land. Geef ons de kracht om op te staan in onze eigen relaties, in onze kerk en onze plek in de maatschappij, om daarin de man of vrouw te zijn die Uw beeld weerspiegelt.

Dit alles bidden wij in de naam van Uw Zoon, Jezus Christus.

Amen.

GEBED OVER RELATIES EN SEKSUALITEIT

Verootmoediging en voorbede

*“Of weet u niet dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest,
die in u woont en die u ontvangen hebt van God, en weet u niet dat u niet van uzelf bent?
U bent gekocht en betaald, dus bewijs God eer met uw lichaam.”*
(1 Korintiërs 6:19-20)

Vanaf 1 april 2011 zijn er diverse ontmoetingen geweest van een aantal leidinggevende christenen, die met elkaar van hart tot hart spreken over wat zij noemen de ‘seksualisering van de samenleving’.

De intentie van de groep is niet alleen om het goede gebruik van de gave van seksualiteit te benoemen, om de gemeente van Jezus Christus in ons land te versterken in zuiverheid en reinheid.

De groep wil ook een krachtig signaal uitzenden over het verkeerde gebruik van seksualiteit, zoals dat op velerlei wijze in ons samenleving zichtbaar is geworden:

- Suggestieve billboards en verleidende advertenties op internet.
- Foto’s van vrouwen in sexy lingerie en uitdagende poses.
- Het ongegeneerde aanbod van erotiek en porno op internet.
- De tienduizenden vrouwen, veelal uit het buitenland, die als seksslaven werkzaam zijn.
- Groepsseks onder jongeren die steeds jonger seksueel actief zijn.
- Jonge meisjes, ook uit christelijke gezinnen, die slachtoffer worden van loverboy-praktijken.
- Jongens die, bij gebrek aan seksuele voorlichting, porno gebruiken als inspiratiebron voor hun eigen seksuele gedrag.

Wat is het antwoord van de gemeente van Jezus Christus aan de samenleving? En wat geven wij mee aan onze kinderen, tieners en jongeren die hun weg moeten zien te vinden in dit oerwoud?

Vanuit deze noodkreet en vanuit bovengenoemde intenties dagen wij elke christen uit om onderstaand gebed bij voortdurend te bidden.

Gebed van verootmoediging over de seksualisering van de samenleving

Naar aanleiding van Nehemia 1:5-10

Ach Heer, God van de hemel en aarde, machtige en ontzagwekkende God;

U die de Schepper bent van hemel en aarde, U die man en vrouw geschapen hebt naar uw beeld,

U die daarbij ook het kostbare geschenk van seksualiteit gegeven hebt, als scheppingsgave, als uw creatieve idee, gegeven aan man en vrouw om elkaar te verheugen.

U die aan de wereld Jezus uw Zoon gegeven hebt, Hij die is gekruisigd, tot heil van de wereld, Hij die is opgestaan uit de dood; U die uw Heilige Geest over ons heeft uitgestort en ons lichaam een tempel van de Heilige Geest noemt,

U die uw beloften nakomt en trouw bent aan een ieder die U liefheeft en doet wat U gebiedt, luister aandachtig naar ons gebed omwille van uw heilige naam.

Wij belijden de zonden die wij, als kinderen van U tegenover U hebben gedaan. Wij hebben U veel kwaad gedaan.

Wij hebben ons niet gehouden aan uw gebod om U lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. Wij hebben het kostbare geschenk van de seksualiteit te grabbel gegooid, in een samenleving waarin erotisering van relaties en het ongegeneerde aanbod van pornografie de boventoon voeren. Wij hebben het toegestaan dat de entertainment, massamedia, de sociale media en de internetcultuur bol staan van grensoverschrijdende beelden, beelden die ontierend zijn voor vrouwen, kinderen en mannen.

Wij belijden U dat we door deze ongebreidelde seksualiteit het beeld van de Schepper God – man en vrouw - beoedeld hebben, dat we onze lichamen, bedoeld als tempel van de Heilige Geest, ontwijfd hebben.

Als mannen belijden we U dat we al te vaak onze plaats in ons gezin niet op de juiste wijze ingenomen hebben, en onszelf niet onderworpen hebben aan Christus die ons Hoofd is.

We verootmoedigen ons vol schaamte dat we de vrouw als lustobject benaderd hebben, om hen te gebruiken, en niet als partner die zich mag verheugen in de koesterende en beschermende liefde van haar man. We hebben daarin niet het voorbeeld gevolgd van Christus die Zijn gemeente liefheeft en zich voor haar heeft prijsgegeven.

We vragen U om vergeving voor al die momenten dat we er wel voor ons werk en voor de kerk waren, maar niet voor onze vrouw en kinderen. Of we hielden hen wel wetten en regels voor, maar waar was de oprechte liefde en betrokkenheid op hun leven?

We belijden U dat we in dit alles zo op onszelf gericht kunnen zijn, en niet op de ander en op U.

Als vrouwen belijden we U dat we op onzuivere wijze begeerd willen worden en dat we zo op onszelf gericht kunnen zijn. We belijden dat we medeafhankelijk gedrag vertonen en het moeilijk vinden om zuivere grenzen aan te geven, vanuit ons verlangen dat onze man zal geven wat wij nodig hebben.

We vergeten ons dan tot U te richten, om onze verlangens bij Uw troon kenbaar te maken en het van U te verwachten.

We belijden dat we de verantwoordelijkheid, die de man door uw ordening heeft gekregen, niet erkennen en hem respecteren, zoals U dat van ons in uw Woord vraagt. Wilt u ons helpen voor onze man de hulp te zijn die bij hem past, hem te ondersteunen en te bemoedigen, waar nodig hem in nederigheid en liefde te confronteren met zonden en zwakheden. Help ons ook zelf open te zijn over onze zonden tegenover hem, zodat hij zijn priesterlijke taak voor zijn gezin kan vervullen.

Als gemeente van Christus belijden we dat we onvoldoende in staat zijn geweest onze stem te laten horen, dat we onvoldoende een tegengeluid hebben laten klinken, dat we integendeel te vaak de seksualisering van de samenleving oogluikend hebben toegestaan of daar zelf aan hebben meegewerkt.

Ook belijden we dat we onvoldoende Uw bedoelingen met seksualiteit hebben uitgedragen en voorgeleefd.

Wij zijn niet opgestaan tegen de nieuwe vormen van slavernij in de seksindustrie, tegen de uitbreiding van de porno-industrie, tegen het misbruik van kostbare kinderen, vrouwen en mannen.

Als samenleving belijden we U ook dat we een knieval hebben gemaakt voor het 'schoonheidsideaal', zoals ons dat wordt opgedrongen door de media en de publieke opinie.

Wij bidden dat de geestelijke bedekking die over ons land ligt, ook als het gaat om relaties en seksualiteit, doorbroken zal worden, door de kracht van onze gebeden, door inzicht in de geestelijke werkelijkheid die hierachter ligt en vooral door de aanwezigheid van Jezus Christus, Koning en Heer, in kerk en samenleving.

Wij smeken U om genade, om vergeving. U hebt het zelf beloofd: ieder die zijn zonde belijdt zal vergeving ontvangen. Wij vragen om uw ontferming en uw Geest om ons te vernieuwen, om ons leven te reinigen en te heiligen. Stap voor stap wilt U ons leven vernieuwen, naar het beeld van Jezus uw Zoon, naar het beeld zoals U dat van oorsprong bedoeld hebt. En zoals U in de dagen van Nehemia de muren van Jeruzalem wilde herstellen, herstel zo onze visie op seksualiteit zoals U dat bedoeld hebt. Daarom bidden wij U: kom Heilige Geest, vernieuw ons leven. Wees ons genadig, omwille van Jezus Christus, Uw Zoon, onze Heer en Redder. Amen.

[Reacties op dit initiatief of dit gebed kunt u sturen naar: Jan Minderhoud, janminderhoud@planet.nl - www.biddeniseenweg.nl / www.ontdekkenjezelf.nl)